

GenAI toetsscan vanuit Constructive Alignment

Aan de slag met je leerdoelen, leeractiviteiten én toetsing in
het kader van GenAI

Centre for Teaching and Learning (CTL)
Maart 2026

GenAI toetsscan vanuit Constructive Alignment

Aan de slag met je leerdoelen, leeractiviteiten én toetsing in het kader van GenAI

Afdeling

Centre for Teaching and Learning (CTL)

Datum

9-Apr-26

Versie

3.0

Colofon

De Hogeschool van Amsterdam, het CTL en de makers van de Toetsscan bieden het idee en de inhoud van deze tool aan onder licentie. Dit werk valt onder een [Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal-licentie](#). Als u de materialen van de toetsscan hergebruikt, mag u deze aanpassen naar eigen behoefte, maar moet u wel een link plaatsen naar <https://www.hva.nl/onderwijs-en-innovatieplein>. Ook stellen wij het op prijs als u ons via ctl@hva.nl op de hoogte stelt.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Stap 1: Curriculum in kaart brengen.....	7
2. Stap 2: Analyse en keuzes curriculum.....	7
3. Stap 3: Toetsing onderwijseenheid aanpassen	7
3.1 Analyseer de leerdoelen.....	7
3.2 Oplossingsrichtingen op de keuzekaarten	8
3.3 Bepalen haalbaarheid van oplossingsrichting.....	9
4. Stap 4: Leeractiviteiten onderwijseenheid aanpassen	9
4.1 Chatbot voor het ontwerpen van leeractiviteiten	Error! Bookmark not defined.
5. Stap 5: Implementatie.....	11
Literatuurlijst	12

Inleiding

Generatieve AI (GenAI) beïnvloedt de manier waarop we binnen de Hogeschool van Amsterdam toetsen ontwerpen en afnemen. Deze toetsscan helpt om inzicht te krijgen in hoe leerdoelen, leeractiviteiten en toetsing binnen de opleiding op elkaar aansluiten. Door dit per onderwijseenheid in kaart te brengen, wordt duidelijk of we daadwerkelijk toetsen wat we willen dat studenten leren en waar eventuele knelpunten zitten.

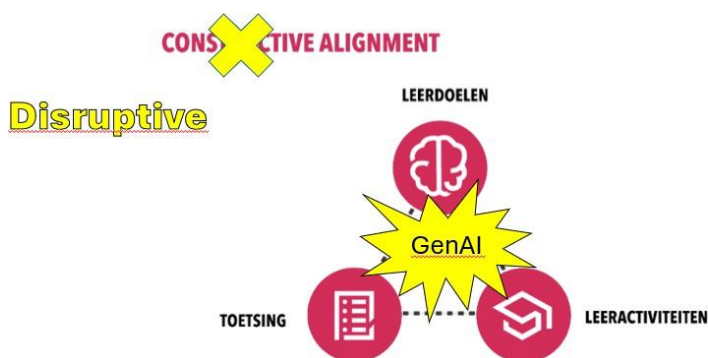
De uitkomsten kunnen aanleiding zijn om onderwijseenheden of toetsvormen aan te passen. In de huidige situatie kan dat een goede oplossing zijn voor de korte termijn, bijvoorbeeld om ondermijning van GenAI te voorkomen.

Tegelijkertijd is het goed om te beseffen dat dit vaak verbeteringen zijn voor de korte termijn (aanpassingen binnen een bestaand ontwerp). Als er bredere vragen spelen over samenhang, niveauopbouw of visie op leren en toetsen, dan is een herziening van het onderwijsontwerp op langere termijn een duurzamere oplossing. De toetsscan kan dus helpen bij snelle verbeteringen. Voor een duurzame curriculumontwikkeling zijn meer stappen nodig, zoals een werkveldanalyse en een beschrijving van de AI-geletterdheid van studenten. Deze zijn ook te vinden op het Onderwijs- en Innovatieplein.

Volgens de Regels en adviezen van de HvA (2024) is het gebruik van GenAI toegestaan onder drie voorwaarden:

1. Studenten moeten **leerdoelen zelfstandig behalen** en dit kunnen aantonen. GenAI mag bijdragen aan het leerproces maar dit niet overnemen.
2. De docent moet kunnen **vaststellen** of de leerdoelen zelfstandig behaald zijn.
3. Studenten moeten **transparant** zijn over hoe ze het hebben gebruikt en hierover verantwoording kunnen afleggen.

De leerdoelen zijn dus leidend vanuit de regels en adviezen van de HvA. Als de leerdoelen, leeractiviteiten en toetsing goed op elkaar zijn afgestemd is er constructieve alignment. GenAI is een disruptieve factor en kan zorgen voor misalignment als onderdelen uit het leerproces van de student worden overgenomen (zie figuur 1 hieronder).

Figuur 1. GenAI kan misalignment veroorzaken (Themagroep AI – Toetsing van HAN Leernetwerk Toetsing, 2024).

Wij zien het als een risico wanneer studenten door gebruik te maken van GenAI de toets halen, terwijl ze de leerdoelen niet zélf beheersen. In dat geval leren we studenten niet meer wat we beogen en komt de kwaliteit van onderwijs en toetsing in het geding en daarmee de borging van het eindniveau.

De toetsscan neemt constructieve alignment als uitgangspunt en kijkt vanuit daar naar

mogelijke oplossingen.

- Hoe kunnen we de toets van deze onderwijseenheid aanpassen zodat studenten wél zelf de leerdoelen behalen?
- Zijn er (ook) wijzigingen nodig in de leerdoelen of leeractiviteiten?

De toetsscan biedt handvatten om risico's te beperken zonder te vervallen in een fraudegedreven benadering. Denk bij het kiezen van oplossingen aan wat op korte termijn haalbaar is, en aan lange termijn maatregelen voor duurzame toetskwaliteit. De scan bestaat uit vijf stappen (Figuur 2). Wij adviseren om de toetsscan samen met een onderwijskundig (O&O) adviseur door te lopen.

Figuur 2. Toetsscan HvA

Benodigde materialen

Voor de toetsscan zijn de volgende materialen beschikbaar en benodigd:

- Dit document: GenAI toetsscan vanuit Constructive Alignment (PDF)
- Het invulwerkblad Overzicht curriculum (Excel)
- De keuzekaarten (PDF)
- Sessie leeractiviteiten aanpassen (PDF)
- Sessie Chatbot leeractiviteiten ontwerpen (PDF)

Belangrijke punten om in je achterhoofd te houden

Tijdens het doorlopen van de toetsscan zijn de onderstaande aspecten belangrijk om tijdens het hele proces in gedachten te houden:

- De toetsscan wordt doorlopen met een (afvaardiging van het) docententeam samen met een onderwijskundig (O&O) adviseur. Zorg ervoor dat alle voorstellen tot wijziging altijd worden afgestemd met de verantwoordelijken binnen de opleiding en indien nodig goedkeuring verkrijgt voor de wijzigingen. Denk hierbij aan het opleidingsmanagement (verantwoordelijk), de Curriculumcommissie (overzicht houden over het curriculum) en de Examencommissie (borgingstaak). Het kan per opleiding verschillen hoe dit proces precies loopt, waarbij het efficiënt is om alle wijzigingsvoorstellen in een keer voor te leggen.
- Met de toetsscan kijk je naar losse onderwijseenheden. Met het invulbestand in Excel kun je ook overzicht opbouwen van het gehele toetsprogramma.
- Begin met het toetsprogramma altijd met het eindniveau (backward design). Bepaal helder welke kennis, vaardigheden en houding studenten aan het eind moeten beheersen en redeneer van daaruit terug naar de andere onderdelen en toetsen in het curriculum.
- Bewaak de constructive alignment. Zorg dat toetsing, leerdoelen en leeractiviteiten op elkaar aansluiten en elkaar versterken binnen het vak.

- Betrek het werkveld. Vraag waar mogelijk input om de impact van GenAI op het beroepsprofiel te toetsen en te vertalen naar leerdoelen, leer- en onderwijsactiviteiten en toetsing.
- Voor goed kwalitatief onderwijs, in het algemeen, is formatief handelen en zicht behouden op het leerproces van de student cruciaal¹.
- Zorg dat alle goedgekeurde wijzigingen ook worden toegepast op alle plekken waar studenten informatie kunnen vinden over de onderwijseenheid en de toets. Bijvoorbeeld op Brightspace en in de toetsinstructie.

---

¹ Afspraak vier: ontwikkelingsgericht toetsen uit het [HvA Onderwijs- en Toetsbeleid](#).

1. Stap 1: Curriculum in kaart brengen

Om deze toetsscan te kunnen doen is een actueel overzicht nodig van alle (deel)toetsen per onderwijseenheid. Dit overzicht vormt een inhoudelijke basis om onderbouwde keuzes te maken over mogelijke curriculumaanpassingen. Op basis van de analyse kan worden besloten om gerichte wijzigingen aan te brengen binnen afzonderlijke onderwijseenheden, of om juist een bredere doorlopende leerlijn te herzien. De constructieve alignment biedt daarmee houvast om zowel op microniveau (losse onderdelen) als op meso- of macroniveau (samenhangende curriculumlijnen) verbeteringen door te voeren.

In het bijgevoegde exceldocument [Overzicht curriculum](#) schrijf je voor alle onderwijseenheden per (deel)toets de constructieve alignment weer, via een beschrijving van de leerdoelen, de leeractiviteiten en de toetsing (omschrijving, toetsvorm, afnamevorm, groep of individueel). Vul dit in bij stap 1 op het invulwerkblad.

2. Stap 2: Analyse en keuzes curriculum

Het overzicht van leerdoelen, leeractiviteiten en toetsing per (deel)toets maakt zichtbaar hoe de constructieve alignment binnen en tussen onderwijseenheden is vormgegeven. Op basis van deze analyse (waar zijn aanpassingen nodig doordat GenAI verstorend is), kan de opleiding gerichte keuzes maken over wat behouden blijft, wat versterkt moet worden en wat aangepast of herontworpen moet worden.

Beantwoord met elkaar de volgende vragen en noteer de antwoorden.

1. Sluiten de leeractiviteiten en toetsing goed aan bij de beoogde leerdoelen (relevantie en (niet) passend gebruik)
2. Zijn er onderdelen die binnen een losse onderwijseenheid of juist een hele leerlijn herzien moeten worden?
3. Welke aanpassingen hebben prioriteit (urgentie) om de kwaliteit en samenhang (horizontaal en verticaal) van het curriculum te verbeteren?

3. Stap 3: Toetsing onderwijseenheid aanpassen

In dit volgende onderdeel staat de aanpassing van de onderwijseenheid centraal. Hierbij wordt concreet uitgewerkt welke leerdoelen, leeractiviteiten en/of toetsvormen worden herzien, aangescherpt of beter op elkaar worden afgestemd.

3.1 Analyseer de leerdoelen

Het is belangrijk om naar twee aspecten te kijken bij de leerdoelen van jouw onderwijseenheid: relevantie en (niet) passend gebruik.

Optionele tussenstap:

Als je een idee wilt krijgen wat GenAI kan genereren als een student jouw toetsopdracht en beoordelingsformulier invoert om zo GenAI de opdracht voor zich te laten maken, kun je de toetsopdracht als prompt geven in HvA AI Chat en kijken wat de output is. Pas hierbij de prompt aan zoals een student dit mogelijk ook zou doen, omdat de output per keer kan verschillen. Je kunt deze resultaten gebruiken, samen met de leerdoelen van je onderwijseenheid, bij het beantwoorden van de vraag wat (niet) passend gebruik is.

Stel jezelf als docent deze vragen:

1. Wat is de essentie wat je wil dat studenten laten zien dat ze hebben geleerd na het volgen van de onderwijseenheid?
2. Kan (of moet) GenAI bijdragen aan of ondermijnt GenAI het leerproces en/of de toets? Bepaal wat passend en niet passend gebruik is.
  - a. Hoe kunnen studenten GenAI inzetten om de leerdoelen te bereiken (passend gebruik), zonder dat dit ten koste gaat van het zelfstandig behalen van dit leerdoel? Hoe kan GenAI studenten mogelijk helpen om de leerdoelen te bereiken?
  - b. En hoe juist niet (niet passend gebruik), waarbij dit mogelijk ten koste gaat van het zelfstandig behalen van dit leerdoel?

Vul dit vervolgens in bij stap 3 van het excelwerkblad [Overzicht curriculum](#). Doe dit per leerdoel uit de onderwijseenheid. Na het vaststellen wat wel of niet passend gebruik is van GenAI bij de toets, is het belangrijk om prioriteiten te stellen op basis van belangrijkheid en opleidingsfase.

3.2 Oplossingsrichtingen op de keuzekaarten

Bekijk de keuzekaarten en bepaal welke (aanpassing in de huidige) toetsvorm aansluit bij de uitkomsten van stap 1, 2 en 3.1. Deze keuzekaarten beschrijven de keuzes en implicaties voor de drie oplossingsrichtingen.

De oplossingsrichtingen zijn verdeeld in drie categorieën:

1. geen gebruik van GenAI,
2. wel gebruik van GenAI
3. een combinatie van beiden tussen verschillende (deel)toetsen behorende bij een onderwijseenheid.

Het is hierbij belangrijk om te benadrukken dat een toets niet te bekijken is als een los aspect. Toetsen zijn afgeleid van leerdoelen en vormen samen met leeractiviteiten het curriculum. Het is daarom essentieel om die constructieve alignment (Biggs & Tang, 2011) goed te waarborgen. Daarbij is het altijd noodzakelijk om de toetsing van een onderwijseenheid te controleren op validiteit en betrouwbaarheid, ook als de leerdoelen niet aangepast hoeven te worden.

Bij elke keuzekaart zijn de volgende aspecten beschreven per oplossing:

- Omschrijving
- Een voorbeeld
- Aandachtspunten voor leerdoelen en toetsvormen, toetsafname-protocol, beoordelingscriteria en leeractiviteiten en instructies voor studenten.

Vervolgens bepaal je per toets welke aanpak geschikt is, kijk hierbij naar dit studiejaar (korte termijn) en volgend studiejaar (lange termijn). Die ideale situatie kan inhouden dat er een andere toetsvorm gekozen zal moeten worden, dit kan eens per studiejaar via de OER.

Houd hierbij rekening met de praktische realiteit van de beschikbare middelen en docenturen, waardoor je bij elke onderwijseenheid een passende oplossing vindt. Neem in je afweging ook de twee afspraken uit het Onderwijs- en Toetsbeleid (OTB) rondom toetsing, de vijf HvA toetsvormen (*kennistoets*, *beroepsproduct*,

opdracht, gedragsassessment en portfolio-assessment), de kwaliteitscriteria voor toetsing en de afnameprotocollen mee in keuze voor een oplossingsrichting.

Vul de gemaakte keuze vervolgens in bij stap 3 van het excelbestand: [Overzicht curriculum](#).

3.3 Bepalen haalbaarheid van oplossingsrichting

Nadat je een oplossingsrichting hebt gekozen is het belangrijk om na te denken over de haalbaarheid en praktische consequenties van je keuze. Betrek eventueel de Examencommissie, via het opleidingsmanagement, vanuit hun adviserende rol voor een toetsoverstijgende blik en expertise.

Onderstaande vragen kunnen je helpen om de haalbaarheid van de oplossing te checken.

- Vraagt de gekozen oplossingsrichting specifieke (nieuwe) kennis en vaardigheden van studenten en wordt hier aandacht aan besteed in het onderwijs? *Denk bijvoorbeeld aan kritische houding vaardigheden of vaardigheden die nodig zijn voor aannemen van een kritische houding, kunnen maken van ethische afwegingen, een mondeling gesprek of presentatie.*
- Hebben studenten gelijke kansen om de toets te behalen/een goed cijfer te halen als GenAI
- gebruik toegestaan wordt? *Denk bijvoorbeeld aan de ene student die een betaalde versie heeft en een andere student die gebruik maakt van een gratis versie en studenten die geen gebruik maken van GenAI (om diverse persoonlijke redenen). Hoe ga je hiermee om?*
- Is de gekozen oplossingsrichting uitvoerbaar binnen de (ontwikkel)tijd die docenten hebben?
- Past de gekozen oplossingsrichting binnen de studiebelasting van studenten?
- Vraagt de gekozen oplossing om professionalisering van docenten? Zo ja, hoe gaat dat ingericht worden? *Bijvoorbeeld op het gebied van procesgericht toetsen of promptvaardigheden.*

4. Stap 4: Leeractiviteiten onderwijseenheid

Na het kiezen van een oplossingsrichting kijk je opnieuw naar de leeractiviteiten. Sluiten deze nog aan op de leerdoelen en de gekozen toetsaanpak? Ondersteunen ze het zelfstandig behalen van de leerdoelen, ook als GenAI wordt ingezet?

Herstel waar nodig de constructieve alignment. Dat kan betekenen dat je:

- leeractiviteiten toevoegt die studenten gericht voorbereiden op de aangepaste toetsvorm
- oefent met expliciet en verantwoord gebruik van GenAI
- leeractiviteiten aanpast wanneer leerdoelen zijn aangepast
- activiteiten schrapt die niet langer bijdragen aan de leerdoelen

Wanneer GenAI (deels) is toegestaan, vraagt dit om gerichte didactische keuzes. Richt leeractiviteiten bijvoorbeeld zo in dat studenten:

- GenAI-output analyseren, controleren en verbeteren aan de hand van vakinhoudelijke criteria
- GenAI gebruiken als denkstarter, maar hun eigen redenering, keuzes en afwegingen expliciet maken
- GenAI-output vergelijken met (wetenschappelijke) bronnen en verschillen duiden
- reflecteren op hun promptstrategie, aannames en ethische of beroepsmatige consequenties

Maak steeds duidelijk welke denkstappen studenten zelf zetten, wat eventueel ondersteund mag worden met GenAI en hoe zij hun werkwijze verantwoorden.

Overweeg daarbij het onderscheid tussen korte en lange termijn. Op korte termijn kan een leeractiviteit worden toegevoegd om een aangepaste toets werkbaar te maken. Op langere termijn kan het nodig zijn om structureel AI-geletterdheid op te nemen in een vakoverstijgende leerlijn.

Voor het ontwerpen van leeractiviteiten kun je de [Chatbot leeractiviteiten ontwerpen \(PDF\)](#) gebruiken die aansluit bij jouw leeruitkomsten, toetskeuzes en onderwijscontext. Je kunt kiezen voor activiteiten met GenAI, zonder GenAI, of een combinatie van beide. De chatbot helpt je om per situatie een passende didactische keuze te maken, afgestemd op niveau, lesfase en randvoorwaarden.

Wil je deze stap met een team doorlopen? Gebruik dan het document [Sessie leeractiviteiten onderwijseenheid \(PDF\)](#). Daarin vind je een stappenplan, voorbereiding en aandachtspunten voor een werksessie waarin je per leerdoel bekijkt of de huidige leeractiviteiten nog aansluiten en waar je leeractiviteiten moet toevoegen, aanpassen of schrappen.

5. Stap 5: Implementatie

Als je alle keuzes hebt gemaakt, start met de implementatie. Doorloop de onderstaande punten en maak hiervoor een planning:

- Stem wijzigingen af met opleidingsmanagement, curriculum- en examencommissie.
- Zorg dat alle goedgekeurde wijzigingen ook worden toegepast op alle plekken waar studenten informatie kunnen vinden over de onderwijseenheid en de toets. Bijvoorbeeld in de Studiegids, op Brightspace en in de toetsinstructie.
- Plan evaluatiemomenten en stel bij waar nodig.

Deze toetsscan was de korte route voor snelle verbeteringen. Voor een duurzame curriculumontwikkeling (lange route) zijn meer ontwikkelstappen voor curriculumherziening nodig, zoals een werkveldanalyse en een beschrijving van de AI-geletterdheid van studenten. Deze zijn ook te vinden op het Onderwijs- en Innovatieplein.

Literatuurlijst

- Biggs, J. B., & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university: What the student does (3rd ed.)*. New York: McGraw-Hill Education (UK)
  - Haagse Hogeschool (2024). Toolkit AI in je toetsontwerp en materiaal workshop.
  - Geraadpleegd op juli 2025 van <https://padlet.com/fvannispn1/toolkit-ai-in-je-toetsontwerp-en-materiaal-workshop-6jfal5n75cag48eb>
  - Hogeschool van Amsterdam (2024). Generatieve AI in onderwijs: regels en adviezen.
  - Kolvoort, I., & Edwards, J. (2024). AI-bestendige toetsing ontwerpen. Teaching & Learning Centre UvA.
  - Kootstra, J. G., Henzen, L. (Ed.), & Piersma, N. (Ed.) (2025). AI-ready persona. Digital or Visual Products Themagroep AI – Toetsing van HAN Leernetwerk Toetsing (2024). Risicoanalyse Toetsvormen en AI. Nijmegen/Arnhem: HAN
-
-